

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας,
Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης

Άσκηση ακοής -
σολφέζ -
ρυθμική αγωγή
II

Εαρινό εξάμηνο 2023-24

Διδάσκουσα: Ανδριανοπούλου Μόνικα

Περιεχόμενα:

Στόχοι β' εξαμήνου	1
Εικόνα πλήκτρων πιάνου	2
Τετράχορδα	3
Δυο λόγια για την πεντατονική μουσική και για το εξάχορδο	4
Τρόποι (εισαγωγή)	6
Οι τρόποι σαν κλίμακες	8
Μουσική σε τρόπους	10
Τονικές μελωδίες	19
Χρωματική κίνηση	23
Μελωδίες με χρωματική κίνηση (+Ναπολιτάνικη)	25
Δίφωνες μελωδίες	31
Συγχορδίες	38
Αρμονικές διαδοχές	39
Ρυθμός: μοτίβα 2 ^{ου} εξαμήνου	45
Ρυθμός: σχέση 3 προς 2	46

Στόχοι β' εξαμήνου

1. Μεμονωμένα διαστήματα: Τραγούδι & αναγνώριση (αρμονικά & μελωδικά).
2. Εδραίωση & καλλιέργεια ταχύτητας στην άμεση ακουστική αναγνώριση βαθμίδων μείζονας & ελάσσονας κλίμακας. Και: «ανάμεσα» στις βαθμίδες: Τραγούδι & αναγνώριση μελωδιών με χρωματική κίνηση
3. Εξάσκηση στη διάκριση της χαμηλότερης από δύο φωνές
4. Εξοικείωση με τους εκκλησιαστικούς τρόπους
5. Άμεση ακουστική αναγνώριση & τραγούδι των συγχορδιών: μείζονα, ελάσσονα, ελαττωμένη, αυξημένη, μείζονα μεθ'7^{ης}, ντιμινοίτα
6. Άμεση ακουστική αναγνώριση & τραγούδι αρμονικών ακολουθιών & πτώσεων, με χρήση όλων των βαθμίδων σε ευθεία κατάσταση ή αναστροφή. Και: δανεισμένες συγχορδίες (έμφαση στην iv), IIN, παρενθετικές V (έμφαση σε V/V, V/III), φρύγια πτώση
7. Γρήγορη και άμεση οπτική αποκωδικοποίηση, άνετη εκτέλεση & ακουστική αναγνώριση ρυθμικών μοτίβων: παρεστιγμένα (και αντεστραμμένα), συγκοπές, παύσεις, συζεύξεις, αντιχρονισμοί, 3:2

Τετράχορδα
Tetrachords

-Φυσικά τετράχορδα:

-Διαφορετικά τετράχορδα με βάση το ντο:

Πεντατονική μουσική Pentatonic music

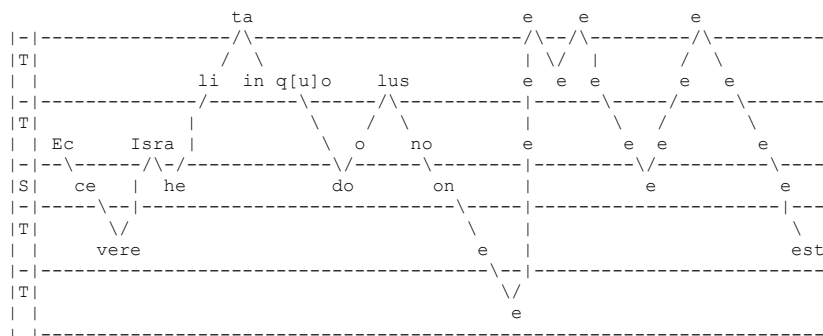
«Πεντατονική» ονομάζεται οποιαδήποτε μουσική ή κλίμακα χρησιμοποιεί πέντε διαφορετικές νότες εντός της οκτάβας. Το 1953, ο Ρουμάνος εθνομουσικολόγος Constantin Brăiloiu διαπίστωσε ότι πεντατονικά μουσικά συστήματα υπάρχουν και στις 5 ηπείρους, ενώ ακόμα και σήμερα η εθνομουσικολογική έρευνα συνεχίζει να ανακαλύπτει πεντατονικές μουσικές παραδόσεις, έως τώρα άγνωστες. Ο Brăiloiu ανέφερε ότι το πεντατονικό σύστημα πρέπει να χρησιμοποιούνταν και στην αρχαιότητα. Πολλές ευρωπαϊκές πεντατονικές μελωδίες είναι 'ανημιτονικές', δηλαδή δεν περιέχουν ημιτόνια. Υπάρχουν όμως και ημιτονικές μελωδίες, καθώς και γενικά πολλά πεντατονικά συστήματα.

Τους ήχους της πεντατονικής μουσικής χρησιμοποίησαν μεταξύ άλλων οι Debussy, Puccini, Ravel, Stravinski, καθώς και ο Carl Orff στη μουδικοπαιδαγωγική του μέθοδο.

(Grove Dictionary of Music and Musicians)

Το εξάχορδο The hexachord

Ο πρώτος που διατύπωσε μια σαφή θεωρία των εξαχόρδων ήταν ο Guido d'Arezzo τον 11^ο αιώνα. Όμως, ενάμιση αιώνα νωρίτερα (περ.880 μ.Χ.), στο εγχειρίδιό του *De Harmonica Institutione* ο Γάλλος θεωρητικός Hucbald είχε χρησιμοποιήσει το σχεδιάγραμμα των 6 χορδών μιας κιθάρας για να καταγράψει μια μελωδία. Η σημειογραφία αυτή δείχνει τα διαστήματα μεταξύ των νοτών, αλλά όχι τα απόλυτα τονικά ύψη τους:

Τον 11^ο αιώνα, ο Guido χρησιμοποίησε για τη διδασκαλία του εκκλησιαστικού μέλους το ίδιο εξάχορδο, με σειρά διαστημάτων T-T-η-T-T, κι έδωσε σε κάθε μία από τις 6 νότες του εξαχόρδου ένα όνομα, μια συλλαβή που προερχόταν από τον ύμνο 'Ut queant laxis': ut-re-mi-fa-sol-la. Όμως οι μελωδίες της εποχής είχαν έκταση μεγαλύτερη από μια 6^η: στους εκκλησιαστικούς ύμνους, χρησιμοποιούσαν τις 7 νότες της διατονικής κλίμακας συν το σιb. Εν τω μεταξύ, ήδη χρησιμοποιούνταν από τους θεωρητικούς του Μεσαίωνα τα γράμματα του (λατινικού) αλφαβήτου ως ονόματα των φθόγγων. Έτσι, ο Guido προσδιόρισε τρία εξάχορδα, με αφηρητές το C[ντο] (C-ut = hexachordum naturale, δεν περιέχει το σι), το F[φα] (F-ut = hexachordum molle, περιέχει το σιb), και το G[σολ] (G-ut = hexachordum durum, περιέχει το σι φυσικό). Οι ονομασίες ut-re-mi-fa-sol-la έδειχναν τις σχέσεις μεταξύ των φθόγγων και όχι απόλυτα τονικά ύψη. Το ημιτόνιο του εξάχορδου ονομαζόταν πάντα mi-fa. Το σύστημα του Guido ήταν στην ουσία ένα 'μημηνοτεχνικό βοήθημα' για την 'απομνημόνευση της ηχητικής σχέσης μεταξύ των φθόγγων, δηλαδή των διαστημάτων' (Γιάννου, σ.138), και ο Guido είχε τη βεβαιότητα ότι το σύστημα αυτό θα διευκόλυνε πολύ την εκμάθηση της μουσικής, ώστε να μπορεί κανείς να μάθει σε 6 μέρες αυτό που πρώτα θα του έπαιρνε 6 μήνες (Lemon, 1783). Εκτός από τη μέθοδο αυτή του σολφέζ, ο Guido d'Arezzo συνέβαλε στην καθιέρωση της γραφής των φθόγγων σε γραμμές και διαστήματα, καθώς και της χρήσης των κλειδιών. Το 16^ο αιώνα, όταν αυξήθηκε το χρωματικό στοιχείο στη μουσική γραφή, το σύστημα των εξαχόρδων διευρύνθηκε για να συμπεριλάβει και εξάχορδα από αφηρητές όπως το σιb και το μιb. Τέλος, έως το τέλος της Αναγέννησης είχε

εδραιωθεί η έννοια των απόλυτων τονικών υψών, οπότε σταδιακά εγκαταλείφθηκε η χρήση των εξαχόρδων, ενώ το 17^ο αι. καθιερώθηκε η 7^η συλλαβή, si.

(1.Grove Dictionary of Music and Musicians

2. Γιάννου, Δ. (1995). *Ιστορία της Μουσικής – Σύνομη Γενική Επισκόπηση*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

3.<http://www.medieval.org> -ανακτήθηκε 14/2/2012

4.http://en.wikipedia.org/wiki/Gamut_%28music%29#Diatonic_scales

κείμενο: *Gamut* as defined by George William Lemon, *English Etymology*, 1783)

Η καταγωγή των ονομασιών των νοτών

Ut queant laxis

Ut que - ant la - xis, Re - so - na - re fi - bris, Mi - ra
ges - to - rum, Fa - mu - li tu - o - rum, Sol - ve pol -
lu - ti, La - bi - i re - a - tum, Sanc - te Jo - han - nes.

‘Ut queant laxis,
Resonare fibris,
Mira gestorum,
Famuli tuorum,
Solve pollute,
Labbii reatum,
Sancte Johannes’

Ύμνος του 8^{ου} αιώνα προς τιμήν του Αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή από τον Paulus Diaconus. Τα λόγια σημαίνουν: Για να μπορέσουν οι δούλοι σου, με ελεύθερες φωνές, να υμνήσουν τα θαυμαστά έργα σου, καθάρισε κάθε μολυσμό από τα χείλη μας, Άγιε Ιωάννη.

Το ‘ut’ αντικαταστάθηκε από το ‘do’ επειδή το τελευταίο έχει πιο ανοιχτό ήχο καθώς τελειώνει με φωνήεν (do) παρά με σύμφωνο (ut). Πιθανόν το ‘do’ να επιλέχτηκε ως η πρώτη συλλαβή του ‘Domine’ (Κύριε). Η νότα ‘σι’ δεν συμπεριλαμβανόταν στο ‘φυσικό εξάχορδο’ του Μεσαίωνα κι έτσι δεν εμφανίζεται στον ύμνο. Πάντως πιθανόν και το δικό της όνομα προέρχεται από τα δύο γράμματα ‘Sancte Iohannes’.

ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

Σύντομη και γενική εισαγωγή

► **Βοήθιος:** Ιταλός φιλόσοφος του 6^{ου} αι.: έκανε κάποιες αντιστοιχίες ανάμεσα στις ονομασίες τρόπων από την εποχή του Αριστοτέλη και αυτές τις δικής του εποχής, το πιθανότερο με αυθαίρετο τρόπο, μια και δεν υπήρχαν συγκεκριμένα ιστορικά στοιχεία και αποδείξεις για τις αντιστοιχίες αυτές.

► **Πάπας Γρηγόριος Ι:** έζησε περ. 540-604 μ.Χ., υπήρξε Πάπας μεταξύ 590-604 μ.Χ.. Θεωρείται ως ο άνθρωπος που ταξινόμησε τη μέχρι τότε μουσική της Δυτικής Εκκλησίας ανά τρόπο χρησιμοποιώντας το αριθμητικό σύστημα για να ονομάσει τους τρόπους, αν και αυτό είναι πιθανόν να έγινε 50-150 χρόνια μετά το θάνατό του.

→(Σημ. Περίπου την ίδια εποχή, ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός (676-756) κωδικοποίησε τα λειτουργικά μέλη όλου του χρόνου στην Οκτώηχο, η οποία αποτελεί το σπουδαιότερο έργο του.) [Καρλ Νεφ].

→6^ο-10^ο αι.: ακμή της Βυζαντινής μουσικής.

→8^ο αι.: Φεύγει από την Κων/πολη το πρώτο *όργανο* για τη Δύση, δώρο του βυζαντινού αυτοκράτορα Κων/νου του Κοπρώνιμου στο βασιλιά των Φράγκων Πεπίνo τον Κοντό.

► **9^ο αιώνας:** Με μια παρεξήγηση των γραπτών του Βοήθιου, ξεκινά η ταξινόμηση των τρόπων με τη χρήση ελληνικών ονομάτων. Ο χωρισμός σε 8 τρόπους έχει τις ρίζες του στους 8 ήχους της Βυζαντινής μουσικής.

► **Οι πρώτοι ύμνοι του Γρηγοριανού Μέλους** συντέθηκαν χωρίς να ακολουθούν κανονισμούς τρόπων (μάλλον, από αυτούς εξήχθηκε η θεωρία των τρόπων). Έτσι, δε μπορούν όλοι να καταταχθούν οπωσδήποτε σε κάποιον από τους τρόπους. Ύμνοι που γράφτηκαν αργότερα, γράφτηκαν συνειδητά κατά τους τρόπους.

Οι 4 finales είναι: ρε, μι, φα, σολ. Από αυτούς προκύπτουν οι αυθεντικοί και στη συνέχεια οι πλάγιοί τους. Στους αυθεντικούς ο τελικός φθόγγος «finalis» είναι ο χαμηλότερος, ενώ στους πλάγιους, ο 4^{ος}:

9^{ος}-10^{ος} αι. ▼

[Βοήθιος ▼

1. <u>DEFG</u> ABCD	1 ^{ος} / 1 ^{ος} αυθ. / δώριος	Φρύγιος
2. ABC <u>DEFG</u> A	2 ^{ος} / 1 ^ο πλάγιος / υποδώριος	Υποδώριος
3. <u>EFG</u> AB <u>CDE</u>	3 ^{ος} / 2 ^{ος} αυθ. / φρύγιος	Δώριος
4. BC <u>DEFG</u> A	4 ^{ος} / 2 ^{ος} πλάγ. / υποφρύγιος	Μιξολύδιος
5. <u>FG</u> ABCDEF	5 ^{ος} / 3 ^{ος} αυθ. / λύδιος	Υπολύδιος
6. C <u>DEFG</u> ABC	6 ^{ος} / 3 ^{ος} πλάγ. / υπολύδιος	Λύδιος
7. <u>G</u> ABCDEF <u>G</u>	7 ^{ος} / 4 ^{ος} αυθ. / μιξολύδιος	Υποφρύγιος
8. DEF <u>G</u> ABC <u>D</u>	8 ^{ος} / 4 ^{ος} πλάγ. / υπομιξολύδιος (δεν υπάρχει αντίστοιχος)	

(FINALIS, TENOR)

► Αργότερα, ο Ελβετός θεωρητικός **Γκλαρεάνους** (Glareanus, 1488-1563) στην πραγματεία του «Το Δωδεκάχορδο» (1547) προσέθεσε στη σειρά των τρόπων και τον «αιόλιο» και τον «ιώνιο» με τους αντίστοιχους πλάγιους τους, θεωρώντας το δώριο με σταθερά κατεβασμένη 6^η ως αιόλιο, και το λύδιο με σταθερά κατεβασμένη 4^η ως ιώνιο.

► Σήμερα μιλάμε για τους 7 αυθεντικούς τρόπους (ο 7^{ος} δεν προέρχεται απ'το Μεσαίωνα):

Ιώνιος (ντο), Δώριος (ρε), Φρύγιος (μι), Λύδιος (φα), Μιξολύδιος (σολ), Αιόλιος (λα), Λόκιος (σι).

Στο Γρηγοριανό Μέλος, η μόνη επιτρεπτή αλλοίωση ήταν στο σι-σιb, αλλά μερικοί πρώιμοι ύμνοι χρησιμοποιούσαν και μιb ή φα#.

Υπάρχουν και άλλα μέλη στη δυτική υμνολογία, τα οποία όμως επισκιάστηκαν από το Γρηγοριανό. Τέτοια είναι: το Αμβροσιανό μέλος, το Παλαιό Ρωμαϊκό, το Γαλλικό και άλλα. Απ' αυτά, *μόνο* το Γρηγοριανό μέλος υιοθέτησε το θεωρητικό σύστημα των 8 τρόπων.

► Ο ρόλος των τρόπων δεν ήταν να καθορίζουν την αρμονία, όπως οι σημερινές κλίμακες, αλλά να σημειώνουν την έκταση της μελωδίας, τους μελωδικούς τύπους και τις διαφορετικές καταλήξεις στο βασικό φθόγγο (finalis) και τη δεσπόζουσα (tenor).

(1. Γιάννου, Δ. (1995). *Ιστορία της Μουσικής – Σύντομη Γενική Επισκόπηση*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

2. Νεφ, Κ. (1985). *Ιστορία της Μουσικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Ν. Βότσης.

3. <http://www.medieval.org> -ανακτήθηκε 13/2/2012)

Κύκλος 5ών από το φα
&
Οι τρόποι.

F	-	C	-	G	-	D	-	A	-	E	-	B
λύδιος		ιώνιος		μιξολύδιος		δώριος		αιόλιος		φρύγιος		λόκιος

Λύδιος (από φα) : σαν τη μείζονα με 4^η αυξημένη

Ιώνιος (από ντο): σαν τη μείζονα

Μιξολύδιος (από σολ): σαν τη μείζονα με 7^η μικρή (όχι προσαγωγέας)

Δώριος (από ρε): σαν τη φυσική ελάσσονα με 6^η μεγάλη

Αιόλιος (από λα): σαν τη φυσική ελάσσονα

Φρύγιος (από μι): σαν τη φυσική ελάσσονα με 2^α μικρή

Λόκιος (από σι): χαρακτηριστικά: 2^α μικρή και 5^η ελαττωμένη

ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ως κλίμακες

αριστερά: ως φυσικές κλίμακες
δεξιά: με κοινό finalis το σι

[Τρόποι με άκουσμα "μείζονας": λύδιος, ιώνιος, μιζολύδιος
Τρόποι με άκουσμα "ελάσσονας": δώριος, αιόλιος, (φρύγιος, λόκριος)]

Λύδιος: σα μείζονα με οξυμένη
την 4η βαθμίδα, ώστε το διάστημα
1-4 να είναι 4η αυξημένη

F[Φα] → Σι

Ιώνιος: ίδιος με
τη μείζονα

C[Ντο] → Σι

Μιζολύδιος: σα μείζονα με
βαρυμένο προσαγωγή

G[Σολ] → Σι

Δώριος: σα φυσική ελάσσονα
με οξυμένη την 6η βαθμίδα

D[Ρε] → Σι

Αιόλιος: ίδιος με τη
φυσική ελάσσονα

A[Λα] → Σι

Φρύγιος: ξεκινά με ημιτόνιο.
Δύο ίδια τετράχορδα: ημ-Τ-Τ

E[Μι] → Σι

Λόκριος: ξεκινά με ημιτόνιο και
οι βαθμίδες 1-5 σχηματίζουν 5η ελατ.

B[Σι] → Σι

Οι 7 τρόποι ως κλίμακες-
εξάσκηση 'κατασκευής' των τρόπων

-Βάλτε τις απαραίτητες αλλοιώσεις στην κλίμακα ώστε να προκύψει ο τρόπος που ζητείται κάθε φορά:

Ιωνικός

Δώριος

Φρύγιος

-Βάλτε τις απαραίτητες αλλοιώσεις στην κλίμακα ώστε να προκύψει ο τρόπος που ζητείται κάθε φορά:

Λύδιος

Ιωνικός

Μιξολύδιος

Δώριος

Αιολικός

Φρύγιος

Λόκριος

Τροπική μουσική

1. Γρηγοριανό Μέλος

Πηγή: <http://musicasacra.com/pdf/goodchild.pdf> (ανακτήθηκε 13/2/12)

Tantum Ergo

5

1. Tan-tum er-go Sa-cra-mén-tum Ve-ne-ré-mur cér-
2. Ge-ni-tó-ri, Ge-ni-tó-que Laus et ju-bi-lá-

nu-i: Et an-tí-quum do-cu-mén-tum Nó-vo cé-dat
ti-o, Sá-lus, hó-nor, vír-tus quo-que Sit et be-ne-

rí-tu-i: Praé-stet fi-des sup-ple-mén-tum Sén-su-
dí-cti-o: Pro-ce-dén-ti ab u-tró-que Cóm-par

um de-fé-ctu-i.
sit lau-dá-ti-o. A-men.

«Ένα τόσο μεγάλο μυστήριο, ας σκύψουμε τα κεφάλια και ας το προσκυνήσουμε
Και η παλιά γραφή ας δώσει τη θέση της σε μία νέα τελετουργία
Και η πίστη ας αναπληρώσει το έλλειμμα των αισθήσεων.»

(Πηγή μετάφρασης: <http://blog.adw.org/wp-content/uploads/TANTUM-ERGO-Study.pdf> [ανακτήθηκε 27/3/2014])

2. Γρηγοριανό Μέλος – Χριστουγεννιάτικη Λειτουργία. Μονή του Solesmes, Γαλλία
 Burkholder, P. & Palisca, C.V. (2006). *Norton Anthology of Western Music, Vol. 1: Ancient to Baroque*.
 New York: Norton & Company.

(d) Gradual: *Viderunt omnes*

Grad. 5. 13

Idérunt ó- mnes * fínes tér- rae sa-
 lu- tá- re Dé- i nóstri : jubi- lá- te Dé- o
 ó- mnis tér- ra. Ψ. Nó- tum fé- cit Dó-

3α. Αγγλικός κανόνας του 13ου αιώνα: Sumer is icumen in!

3β. Sumer is icumen in!

Αγγλικός Κανόνας, περ.1250

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is in treble clef with a 6/8 time signature. The middle and bottom staves are in alto and bass clefs, respectively, with a 6/8 time signature. The music features a melody in the upper voice and a rhythmic accompaniment in the lower voices.

The second system of the musical score consists of three staves, continuing the melody and accompaniment from the first system. The notation includes various note values and rests, maintaining the 6/8 time signature.

The third system of the musical score consists of three staves, concluding the piece. The notation includes a double bar line at the end of the system, indicating the end of the piece.

4. Γρηγοριανό Μέλος – Χριστουγεννιάτικη Λειτουργία. Μονή του Solesmes, Γαλλία
 Burkholder, P. & Palisca, C.V. (2006). *Norton Anthology of Western Music, Vol. 1: Ancient to Baroque*.
 New York: Norton & Company.

(a) Introit: *Puer natus est nobis*

Intr. 7. 4, 7

U-er * ná-tus est nó- bis, et fí- li- us dá-tus est

nó- bis : cú-jus impé- ri- um super hú- me-rum é-

jus : et vocá- bi-tur nó-men é- jus, má-gni consí-

li- i Ange- lus. 5 *Ps.* Can-tá-te Dó-mi-no cánti-cum nó-

vum : * qui- a mi-rabí- li- a fé- cit. Gló- ri- a Pá-tri.

E u o u a e.

5. Bela Bartok (1881-1945)
Piano Concerto No.3, I

Allegretto

8

mf

3

6. Scottish melody
Ottman, W.R. (2004). *Music for sight-singing*, 6th Edition. New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Moderato

mf

Fine

D.C. al Fine

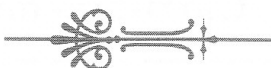
7. Γρηγοριανό Μέλος – Χριστουγεννιάτικη Λειτουργία. Μονή του Solesmes, Γαλλία
 Burkholder, P. & Palisca, C.V. (2006). *Norton Anthology of Western Music, Vol. 1: Ancient to Baroque.*
 New York: Norton & Company.

(b) Kyrie

(Soprano)

1. **K** Yri- e * e- lé- i-son. ij. Chrí-
 ste e- lé- i-son. ij. Ký-ri- e e-
 lé- i-son. ij. Ký-ri- e * ** e- lé- i-son.

Kyrie eleison.	Lord have mercy.
Christe eleison.	Christ have mercy.
Kyrie eleison.	Lord have mercy.

8. Maurice Jarre, θέμα από το *Jesus of Nazareth*

7 §
 12 §
 FIN

9. Γρηγοριανό Μέλος

Πηγή: <http://musicasacra.com/pdf/goodchild.pdf> (ανακτήθηκε 13/2/12)

Victimae Paschali

1

Vi-cti-mae pa-schá-li láu-des* ím-mo-lent Chri-sti-á -

ni. A-gnus red-é - mit ó - ves: Chri-stus ín - no-cens Pa-tri

re-con-ci-li-á-vit pec-ca-tó-res. Mors et vi-ta du-él-lo

10. Bela Bartok (1881-1945)

Fourteen Bagatelles, op.6, No.4

Grave $\text{♩} = 69$

ff

p poco cresc.

p cresc. molto

ff

p poco cresc.

p cresc. molto

ff

11. Άρρα 'The trees on the mountain' από την όπερα *Suzannah* του Carlisle Floyd (1926-)

Andante piangendo (όγδοο=96)

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff in 6/8 time, starting with a whole rest for three measures, followed by a melodic phrase. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clef) and is marked *sempre arpeggiando* and *P ma sonoro*. It features a steady arpeggiated accompaniment pattern.

7

The second system of the musical score continues the vocal and piano parts. The vocal line begins with a melodic phrase starting on the seventh measure. The piano accompaniment continues with its arpeggiated accompaniment.

10

The third system of the musical score continues the vocal and piano parts. The vocal line begins with a melodic phrase starting on the tenth measure. The piano accompaniment continues with its arpeggiated accompaniment.

12. Γρηγοριανό Μέλος – Χριστουγεννιάτικη Λειτουργία. Μονή του Solesmes, Γαλλία.

Burkholder, P. & Palisca, C.V. (2006). *Norton Anthology of Western Music, Vol. 1: Ancient to Baroque*. New York: Norton & Company.

12

4. x. c.

G Ló-ri-a in excélsis Dé- o. Et in térra pax ho-
 mí-ni-bus bónae vo-luntá-tis. Laudámus te. Bene-dí-cimus
 te. Ado-rá-mus te. Glo-ri-ficá- mus te. Grá-ti- as

13. Ralph Vaughan Williams (1872-1958)

Fantasia on a Theme by Thomas Tallis

For double string orchestra (1910/1919)

Largo sostenuto

Violin II.

unis.

sul G

mod.

ff

Τονικές μελωδίες

1. L.V. Beethoven:

Symphony No. 3 in Eb Major, Op. 55 "Eroica"

MARCIA FUNEBRE.

Adagio assai. (♩ = 80.)
sotto voce.

Violino I.
Violino II.
Viola.
Violoncello e Basso.

(Εκδ. Eulenberg)

&

2. Gabriel Faure (1845-1924)
Les Berceaux
 (Τρία τραγούδια, op.23, No.1)

Andante

(Παρτιτούρα με τη συνοδεία πιάνου στην ιστοσελίδα: <http://artsongcentral.com/2007/faure-les-berceaux/>)

3. W.A. Mozart (1756-1791)
Eine kleine Nachtmusik, K.525

Allegro

4. Haydn (1732-1809)

Divertimento

Etwas lebhaft

Musical score for Haydn's Divertimento, measures 1-8. The score is in treble clef, 2/4 time, and A major. It features a melodic line with slurs and a bass line with slurs and a repeat sign. The piece ends with a double bar line and the instruction "D.C." (Da Capo).

Fine *D.C.*

5. Bach (1685-1750)

Brandenburg Concerto No. 2, III

Allegro assai

Musical score for Bach's Brandenburg Concerto No. 2, III, measures 1-8. The score is in treble clef, 3/4 time, and B-flat major. It features a melodic line with slurs and a bass line with slurs and a repeat sign. The piece ends with a double bar line.

6. Handel (1685-1759)

Judas Maccabaeus

Allegro

Musical score for Handel's Judas Maccabaeus, measures 1-8. The score is in treble clef, common time, and B-flat major. It features a melodic line with slurs and a bass line with slurs and a repeat sign. The piece ends with a double bar line. Dynamics include *f* (forte), *mp* (mezzo-piano), and *mf* (mezzo-forte). Fingerings are indicated by numbers 7η, 6η, 8η, and 7η.

f *mp*

mf

7η 6η 8η 7η

f

7.Mozart (1756-1791)
Così fan tutte, K.588
E amore un ladroncello

Musical score for Mozart's 'E amore un ladroncello'. It consists of two staves of music in 6/8 time with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The first staff has a bracket labeled 'I' under the first four measures. The second staff has a bracket labeled 'V7' under the last four measures.

8.Haydn (1732-1809)
Συμφωνία Νο.26 σε ρε ελάσσονα, I

Allegro assai con spirito

Musical score for Haydn's Symphony No. 26, first movement. It consists of three staves of music in 3/4 time with a key signature of one flat (Bb). The tempo is 'Allegro assai con spirito'.

9.Μελωδία από
 Ρώσικη μέθοδο σολφέζ

Musical score for a Russian Solfège melody. It consists of three staves of music in 3/4 time with a key signature of one flat (Bb). Chord symbols are written above the notes: Am, E, Am, Dm, Am, G, F, E, Am, G7, C, E, Am, C, E7, Am.

Χρωματική κίνηση

1. Η χρωματική κλίμακα: ανιούσα / κατιούσα

Ascending: 1 #1 2 #2 3 4 #4 5 #5 6 #6 7

Descending: 1 7 b7 6 b6 5 b5 4 3 b3 2 b2 1

2. Ποικίλματα 2ας μικρής

Ascending: 1 7 1 2 #1 2 3 2# 3 4 3 4 5 4# 5 6 5# 6 7 6# 7 1

Descending: 1 2b 1 7 1 7 6 7b 6 5 6b 5 4 5b 4 3 4 3 2 3b 2

3. Χρωματική 'περικύκλωση' των φθόγγων της συγχορδίας ντο+:

4. Μελωδίες με χρωματική κίνηση πάνω στις συγχορδίες ii7-V7-I: τραγούδι

1 ii7 V7 I7 2

3 4

5

6 3

Βαθμίδες

Μελωδίες που αποτυπώνουν τις
τάσεις όλων των βαθμίδων
 μείζονας ή ελάσσονας κλίμακας,
 συμπεριλαμβανομένων και των
 χρωματικά αλλοιωμένων ενδιάμεσων νοτών:

12171	2b71 (1#21)
21	3b21 (2#31)
321	
4321	4#51 (5b431)
5151	6b51 (5#671)
671	7b6b51 (6#71)
71	

Μελωδίες με χρωματική κίνηση

1.Schubert (1797-1828)
Ecossaisen No.3
1η εκδοχή...

Andante

pp

mp

...2η εκδοχή

Andante

pp

mp

2.Mozart (1756-1791)
Serenade, K.239

1.

2.

3.Haydn (1732-1809), Canzonettas & Songs
Pleasing Pains

7

7

4. Haydn (1732-1809)
Farewell Symphony

Three staves of musical notation in 3/4 time, key of G major. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The music consists of eighth and quarter notes with some rests. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns. The third staff concludes the phrase with a double bar line.

5. Rimsky-Korsakov (Ρωσία, 1844-1908),
The Snow Maiden

Two staves of musical notation in 2/4 time, key of D major. The first staff starts with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The music features a steady eighth-note melody. The second staff continues the melody and ends with a double bar line.

6. Mozart (1756-1791)
Così fan tutte, K. 588

Three staves of musical notation in 3/4 time, key of C major. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (Bb). The music features a melody with long, sweeping slurs. The second staff continues the melodic line with various note values and rests. The third staff concludes the phrase with a double bar line.

7. Bizet,
Habanera (*Carmen*)
(αρχική τον.: ρε-)

Musical score for Bizet's Habanera, measures 1-15. The score is written in treble clef, 2/4 time, and D major. It features a characteristic habanera rhythm with triplet patterns. Measure numbers 1, 8, and 15 are indicated at the start of their respective lines.

8. Mozart
Piano Sonata No.1, C maj., K.279
I. Allegro

Musical score for Mozart's Piano Sonata No. 1, measures 1-8. The score is written in treble clef, common time (C), and C major. It features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes with slurs and accents.

9. *Night and Day*. Πηγή: *Music for Analysis*, 5th edition, εκδ. Oxford University Press.

462. *Night and Day*

Moderato Porter

Musical score for "Night and Day" by Cole Porter. The piano part is in treble and bass clefs, 4/4 time, with dynamics *mp poco*, *a poco cresc.*, and *f*. The vocal part is in treble clef, 4/4 time, with lyrics: "Like the beat, beat, beat of the tom - tom, When the jun - gle shad - ows".

fall, Like the tick, tick, tock of the state - ly clock, As it

stands a - gainst the wall, Like the drip, drip, drip of the

rain - drops, When the sum - mer show'r is through; So a

voice with - in me keeps re - peat - ing, you, — you, — you, —

Refrain

Night and day — you are the one, —

p-mf

On - ly you be - neath the moon and un - der the

sun. Wheth - er near to me or far, It's no

mat - ter, dar - ling, where you are I think of you night and day.

Day and night why is it

so, This this long - ing for you fol - lows wher - ev - er I

The first system of the musical score features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a long note on 'so,' followed by a melodic phrase for 'This this long - ing for you'. The piano accompaniment consists of a steady bass line and a right-hand part with chords and some melodic movement. There are triplets in the vocal line for 'fol - lows wher - ev - er I'.

go? In the roar - ing traf - fic's boom, In the

The second system continues the vocal line with 'go?' and 'In the roar - ing traf - fic's boom, In the'. The piano accompaniment maintains its rhythmic pattern, with some dynamics markings like accents and slurs.

si - lence of my lone - ly room, I think of you, night and day..

The third system concludes the vocal line with 'si - lence of my lone - ly room, I think of you, night and day..'. The piano accompaniment features some more complex chordal textures and melodic lines in the right hand.

Δίφωνες μελωδίες

διατονικές (1), χρωματικές (2), με V/V (3-7, 10), με V/III (8-10), IIN (11)

1.Mozart, Clarinet Concerto in A, K 622 (αρχ.τον.:λα+)

5

2.Henry Purcell (1659-1695) Όπερα Διδώ και Αινείας, Οστινάτο από το Θρήνο της Διδούς (αρχ.τον.:σολ-)

4

3.Haydn – Symphony No.94, Mvt.2

4. Mozart Lied, *An die Freundschaft* (αρχ. τον.: ντο+)

Langsam

Measures 1-3 of the piece. The treble clef staff begins with a treble clef, a key signature of three sharps (F#, C#, G#), and a 3/4 time signature. The melody starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The bass clef staff begins with a bass clef and a key signature of three sharps. It starts with a whole rest, followed by quarter notes G2, F2, and E2.

Measures 4-7. The treble clef staff continues the melody with quarter notes D5, C5, B4, and A4. The bass clef staff continues with quarter notes D2, C2, B1, and A1.

Measures 8-11. The treble clef staff continues with quarter notes G4, F#4, E4, and D4. The bass clef staff continues with quarter notes G1, F1, E1, and D1.

Measures 12-15. The treble clef staff continues with quarter notes C4, B3, A3, and G3. The bass clef staff continues with quarter notes C1, B1, A1, and G1.

Measures 16-19. The treble clef staff continues with quarter notes F3, E3, D3, and C3. The bass clef staff continues with quarter notes F1, E1, D1, and C1.

5. Mozart, 'La ci darem la mano' από την όπερα *Don Giovanni*
(αρχ.τον.: λα+)

1

Musical notation for measures 1-4. The piece is in 4/4 time with a key signature of one flat (B-flat). The melody in the treble clef starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The bass line consists of quarter notes G2, F2, and E2, with rests in the other measures.

5

Musical notation for measures 5-8. The melody continues with quarter notes D5, E5, and F5. The bass line has quarter notes D2, C2, and B1, with rests in the other measures.

9

Musical notation for measures 9-12. The melody features a sixteenth-note triplet in measure 10. The bass line has quarter notes G2, F2, and E2, with rests in the other measures.

13

Musical notation for measures 13-16. The melody continues with a sixteenth-note triplet in measure 14. The bass line has quarter notes D2, C2, and B1, with rests in the other measures.

17

Musical notation for measures 17-20. The melody continues with quarter notes G4, A4, B4, and C5. The bass line has quarter notes G2, F2, and E2, with rests in the other measures.

21

Musical notation for measures 21-24. The melody continues with quarter notes D5, E5, and F5. The bass line has quarter notes D2, C2, and B1, with rests in the other measures.

6. Schubert Lied 'Der Neugierige', από τον κύκλο *Die Schoene Muellerin* (αρχ.τον.:σ1+)

Langsam

(μελωδία φωνής)
 (ο μπάσος του πιάνου)

This musical score is for Schubert's Lied 'Der Neugierige' from the cycle 'Die Schoene Muellerin'. It is in 2/4 time and marked 'Langsam'. The score consists of two systems of staves. The first system shows the vocal melody in the treble clef and the piano accompaniment in the bass clef. The second system continues the piece, ending with a double bar line. The piano part features a steady bass line with some harmonic support in the right hand.

7. Mozart, Sonata K332, F maj., II, μμ1-8
(Wiener Urtext Edition - Schott/ Universal Edition)

Adagio

This musical score is for the second movement of Mozart's Sonata K332 in F major. It is in common time (C) and marked 'Adagio'. The score is presented in four systems of staves. The first system shows the beginning of the piece with a treble clef and a bass clef. The second system continues the piece, featuring a treble clef and a bass clef. The third system continues the piece, featuring a treble clef and a bass clef. The fourth system continues the piece, featuring a treble clef and a bass clef. The piano part is characterized by a steady eighth-note accompaniment in the bass and a more melodic line in the treble. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings like *(sf)* and *(p)*.

8. Mozart, Άρια 'Η Βασίλισσα της Νύχτας' από την Όπερα *Ο Μαγικός Αυλός*

The first system of the musical score is in 4/4 time and B-flat major. The vocal line begins with a whole rest, followed by a half note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line in the left hand and a melodic line in the right hand.

The second system continues the vocal melody with a half note C5, a quarter note B4, and a quarter note A4. The piano accompaniment maintains its rhythmic pattern with eighth notes.

The third system shows the vocal line with a half note G4, a quarter note F4, and a quarter note E4. The piano accompaniment continues with eighth-note figures.

The fourth system features the vocal line with a half note D4, a quarter note C4, and a quarter note B3. The piano accompaniment continues with eighth-note patterns.

The fifth system shows the vocal line with a half note G4, a quarter note F4, and a quarter note E4. The piano accompaniment continues with eighth-note figures.

The sixth system concludes the vocal line with a half note D4, a quarter note C4, and a quarter note B3. The piano accompaniment continues with eighth-note patterns.

9. Schubert, Συμφωνία No.9, II

Andante con moto

The musical score is arranged in three systems. The first system includes Oboe, Viola, and Contrabass parts. The Oboe part is mostly silent, marked with a *p* dynamic. The Viola part features a rhythmic pattern of eighth notes, marked *p* and *[sempre stacc.]*. The Contrabass part has a similar rhythmic pattern, also marked *p*. The second system starts at measure 8 and includes Oboe, Viola, and Contrabass parts. The Oboe part has a melodic line with slurs and accents. The Viola part continues with eighth notes. The Contrabass part has a rhythmic pattern with slurs. The third system starts at measure 13 and includes Oboe, Viola, and Contrabass parts. The Oboe part has a melodic line with slurs and accents. The Viola part has a melodic line with slurs. The Contrabass part has a rhythmic pattern with slurs. The fourth system starts at measure 17 and includes Oboe, Viola, and Contrabass parts. The Oboe part has a melodic line with slurs and accents. The Viola part has a melodic line with slurs. The Contrabass part has a rhythmic pattern with slurs. The fifth system starts at measure 24 and includes Oboe, Viola, and Contrabass parts. The Oboe part has a melodic line with slurs and accents. The Viola part has a melodic line with slurs. The Contrabass part has a rhythmic pattern with slurs. Dynamics include *pp* and *ffz*.

10. Beethoven, *Piano Sonata Op.28, D maj., II*, μμ1-8 (Editio Musica Budapest)

Andante

52

p

cresc.

p

sempre stacc.

5

52

cresc.

p

cresc.

p

cresc.

3

3

3

4

3

4

3

4

11. Schubert Lied 'Der Mueller und der Bach', από τον κύκλο *Die schoene Muellerin* (αρχ.τον.:σολ-)

5

1

2

3

4

5

4

3

2

1

Συγχορδίες - 3φωνες & 4άφωνες

Τρίφωνες συγχορδίες:

⚠ Τραγούδι: Συγχορδίες (Μ, Ε, ε) σε όλες τους τις θέσεις, έχοντας κοινή βάση το σι:

<u>Μείζονες</u>			<u>Ελάσσονες</u>			<u>Ελαττωμένες</u>		
-----------------	--	--	------------------	--	--	--------------------	--	--

5 6 6 // 5 6 6 // 5 6 6
3 3 4 // 3 3 4 // 3 3 4

⚠ Τραγούδι: Συγχορδίες (Μ, Ε, ε) σε όλες τους τις θέσεις, έχοντας κοινή κορυφή το λα:

<u>Μείζονες</u>			<u>Ελάσσονες</u>			<u>Ελαττωμένες</u>		
-----------------	--	--	------------------	--	--	--------------------	--	--

5 6 6 // 5 6 6 // 5 6 6
3 3 4 // 3 3 4 // 3 3 4

Τετράφωνες συγχορδίες:

⚠ Μείζονα συγχορδία μεθ'εβδόμης (7μ)
σολ-σι-ρε-φα, σε όλες τις θέσεις

Οι 4 θέσεις της μείζονας συγχορδίας μεθ'7ης (7μ)
με κοινή βάση το σι ως 1η, 3η, 5η, 7η:

				(σι7)	(σολ7)	(μι7)	(ντο#7)
--	--	--	--	-------	--------	-------	---------

7 6 6 6 // 7 6 6 6 // 7 6 6 6 // 7 6 6 6
5 5 4 4 // 5 5 4 4 // 5 5 4 4 // 5 5 4 4
3 3 3 2 // 3 3 3 2 // 3 3 3 2 // 3 3 3 2

⚠ Τραγούδι: Οι τέσσερις θέσεις της μείζονας συγχορδίας μεθ'εβδόμης (7μ), με κοινή βάση το σι:

7 // 6 // 4 // 4
5 // 5 // 3 // 2

⚠ Τραγούδι (πάνω φωνή): αρπίσματα πάνω στη συγχορδία της ντιμινουίτας, στη ντο+:

$\text{♩} = 40$

Αρμονικές Διαδοχές

1. Περιπτώσεις διαφορετικών συγχορδιών πάνω από τον ίδιο μπάσο:

1.

I iii IV V I I I⁶ IV V I

2.

I IV V I I ii⁶ V I

3.

I IV V⁻⁷ I I IV V₄⁶ -₃ I

4.

I V⁶ I I V₅⁶ I I vii^{7b} I

2. Κάποιες χαρακτηριστικές κινήσεις στο μπάσο & χαρακτηριστικές αρμονικές διαδοχές:

αν.2α

i V₄⁶ ή vii⁶ i⁶ iv V

αν.3η (ή κατ.6η)

i i⁶ IV₆ ή ii⁶ V⁷ i

αν.4η (ή κατ. 5η)

i iv i₄⁶ V⁽⁻⁷⁾ VI

αν.5η (ή κατ. 4η)

i V VI iv V

κατ.3η (ή αν.6η)

i VI iv V⁷ i

κατ.Γ

i dim. i

κατ.ημ.

i iv⁶ V

3. V6/5, ii6, πτωτικό 6/4

I IV $V^4_{\underline{3}}$ I $V^5_{\underline{4}}$ I ii⁶ $V^6_{\underline{4}}$ $\underline{3}$ vi

4. Φρύγια πτώση

i iv V i iv⁶ V
(Μισή πτώση)

(ημιτόνιο: 'φρύγια' πτώση)

5. V/V

I IV V I IV V/V^5 V $\underline{7}$

I $\underline{6}$ V/V^5 V I vi V/V^7 V

6. Ντιμινούτα (σε μείζονα τονικότητα)

I IV I i vii^{7b} i

7. Δανεισμένη iv (από την ομώνυμη ελάσσονα)

α. β. γ.
(βλ. Chopin νυκτερινό Op.32 No.2)

I IV I I IV (iv^{3b}) I I iv^{3b} I

8. dim., iv, V7, V/V

I vii^{7b} I 6 iv I V ⁻⁷ vi IV ii ²V/V V 6 ⁷I

9. IIN σε μείζονα και σε ελάσσονα τονικότητα

α. β. γ.

i ii⁶ V⁷_# i i IIN⁶ V⁷_# i i IIN⁶ V⁶₄ V⁵_# i

α'. β'. γ'.

I ii⁶ V⁷ I I IIN⁶ V⁷ I I IIN⁶ V⁶₄ V⁵₃_# I

10. V/III (σχέση σχετικών τονικοτήτων)

V i VII III ii⁶ V⁶₄ ⁵/₃ i

11. V/III, IIN

i V/III - ⁶/₅ III IIN⁶ V⁴ V⁵_# i

12.V/III, V6/5 (La Folia)

i V i VII III VII V^6_5 i iv^6 V
 (V/III) (φρύγια πτώση)

13. Διαβατικό 6/4, DD, πτωτικό 6/4, V/III, ΠN

i V^6_4 i^6 iv (V^6_3) V vi ii^6 V^6_4 $\frac{5}{3}$ i (V) III ΠN V^6_4 $\frac{7}{3}$ I

14. Σύνοψη των αρμονικών ακουσμάτων του 2ου εξαμήνου:

I IV V^7 I I ΠN V^6 I I vii^{7b} I I $\frac{6}{5}$ V/V V
 I iv I i V/III III V^6_5 i iv V

Σχέση 3 προς 2 στο ρεπερτόριο

1. Joaquin Rodrigo (1901-1999). *Concierto de Aranjuez* (3+3 → 2+2+2 = I II III → I I I I I)

Allegro con spirito (♩ = 84)

GUITARRA

The musical score for guitar is written on a single staff in G major (one sharp). It begins with a *pp* dynamic marking. The notation consists of a series of chords and arpeggiated chords, with some notes marked with a 'v' (accents) and a 'y' (trills). The rhythm is indicated by a quarter note equal to 84 beats per minute.

2. Anthony Holborne (1545?-1602). Πηγή: *The New Anthology of Music*, Ed. Peters

(2+2+2 → 3+3) = I I I I I → I II III

GALLIARD : Ecce quam bonum

The musical score for Galliard: Ecce quam bonum is written on five staves (treble and bass clefs). It is in G major and 3/2 time. The score includes a measure number '5' in a box above the first staff. The notation features a mix of chords and arpeggiated chords, with some notes marked with a '5' in a box above the first staff.

The musical score for Galliard: Ecce quam bonum continues on five staves. It includes a measure number '10' in a box above the first staff. The notation features a mix of chords and arpeggiated chords, with some notes marked with a '10' in a box above the first staff.

3. Johannes Brahms (1833-1897). Συμφωνία No.3, op.90 (Εκδόσεις Eulenberg)
 (2+2+2 → 3+3) = I I I → III III

Violine II

Bratsche

Vi.

Br.

4. W.A. Mozart (1756-1791):

Mozart Piano Sonata K332, I, μμ 49-65:

3 προς 2

(cresc.)

(p)

(cresc.)

(f)

(p)

(f p) f p f p f p f

Ημίολο

(cresc.)

(p)

* (ΝΤο Μάγωνα)

* (ΝΤο Ελάσσονα)

